

Становище

от доцент д-р Даниел Михайлов Смилов за кандидатурата на д-р Милен Тодоров Любенов за длъжността “доцент” по политология (ПН 3.3 Политически науки - партии и партийни системи)

В това становище правя кратък обзор на академичните качества и приноси на д-р Милен Любенов, както и на представените трудове, с които той кандидатства за длъжността доцент. Тъй като познавам кандидата от много време, искам от самото начало да изразя моята пълна подкрепа за неговата доцентура. Милен Любенов е изключително добре подготвен и образован колега, водещ специалист по партии и партийни системи в България. Неговите изследвания са оригинални, добре проучени, смислени и прецизно изработени. В работата си той комбинира отлично познаване на литературата и теорията в областта на партиите и партийните системи с емпирични методи (количествени и качествени). В преподавателската си дейност Любенов е образцов – методичен, организиран и работещ много със студентите (включително такива на докторско ниво).

Предоставените от кандидата документи и научни текстове ясно демонстрират, че той отговаря на всички формални условия за заемане на длъжността “доцент”. Милен Любенов има вече три монографии, както и множество студии и статии. За конкурса той е предложил две монографии (“Европейските партийни системи: сравнителен анализ на 20 демокрации 1945-2020” (Издателство на СУ) и “Политическите партии: институционализация и организационно развитие” (Наука и общество). Освен тях той прилага за целите на конкурса три студии (едната на английски в съавторство с проф. Георги Карасименов), една глава от книга в редактиран том на английски език и пет статии. Всички научни текстове са по проблематиката на конкурса и специализацията на Милен Любенов в областта на партиите и партийните системи. Тези научни изследвания са

повече от достатъчното за длъжността “доцент” и са демонстрация на високата професионална подготовка на кандидата.

От гледна точка на цитати, предоставената информация също потвърждава, че кандидатът отговаря на законовите условия. В различните научни бази данни излизат достатъчен на брой цитирания, които потвърждават високото качество на научната работа на Любенов. По-конкретно, във Web of Science кандидатът има 6 цитирания, в Scopus – 2 (h-индекс 1) и в CEEOL – 8. Разширено проучване (извършено и от кандидата и от автора на становището) чрез Google Scholar и други бази данни също така дава множество цитирания (над 24). Също така базите данни на академичните библиотечни каталози съдържат множество трудове от Милен Любенов.

Като колега на Милен Любенов в катедра “политология” на Софийски университет не мога да не дам изключително висока оценка на преподавателската работа на кандидата, както и на участието му в организационната работа на специалността. Милен винаги е бил изряден в отношенията си както към колегите, така и към студентите. Той е участвал на практика във всички високо-профилни катедрени семинари и конференции, общи публикации и изследователски проекти. Неговият принос в тези общи начинания винаги е бил ценен.

Приложените справки за преподавателската натовареност на Милен Любенов демонстрират, че той има и винаги е имал часове, значително надхвърлящи нормативите за преподаватели в Софийски университет. Това е още едно потвърждение на ангажираността на кандидата с преподавателската работа в катедра “Политология”.

В останалата част на становището ще изложа кратка оценка на основните трудове на кандидата, с които той участва в конкурса за доцент. Сред тях най-значими безспорно са двете вече споменати монографии, които са

пълноценни, оригинални и добре извършени изследвания, които са безспорен принос към българската политическа наука.

Монографията (“Европейските партийни системи: сравнителен анализ на 20 демокрации 1945-2020” (Издателство на СУ) е от 253 страници и съдържа десет глави и заключение. Това е много амбициозно изследване, демонстриращо много задълбочено познаване на наличната научна литература, образцов изследователски дизайн и способност да се обработи огромен по обем емпирична информация. Изследването проследява развитието на партийните системи в 20 европейски държави, които включват западноевропейските демокрации след Втората световна война, демократизирания юг на Европа (Испания, Португалия, Гърция), както и шест държави от Източна Европа след трансформациите от 1989 г.

Теоретичната рамка на изследването е взимствана от новия институционализъм, от който Любенов ползва идеята за “избрания път” (path dependence). Според тази теория, изборът на институции (правила) в определени ключови моменти (critical junctures) предопределя развитието на системата в последващите периоди. Това е така, защото институциите имат собствена инерция, те имат прилепващ характер (sticky character) и промяната им е свързана със сериозни трансакционни разходи.

Приложена към партийните системи, тази теория обяснява защо партии, които възникват в ключови моменти от историята на определена политическа общност, обикновено имат дълга история и остават да съществуват далеч след като първоначалната логика на тяхното възникване вече се е изчерпала. Изследването на Любенов е ценно с това, че то демонстрира валидността на тази теза в различни политически контексти, в много различни партийни системи.

Докато теорията на избрания път демонстрира защо партиите като цяло се институционализират, както и партийните системи, все пак в тази сфера действат и сили, които могат да доведат до дезинтеграция и де-

институционализация. Една от тези сили е популизмът в неговия съвременен вариант. Като отговор на прекомерната картелизация на партийните системи, популизмът залага не само на критика на политическия естаблишмънт, но и на желание за преосноваване или радикална промяна на политическата система. Популизмът често се позиционира като враг на партийността по принцип, както и на устойчивостта на партийните системи. Любенов анализира както инерционността и склонността на партийните системи да се възпроизвеждат, така и влиянието на “деструктивни” сили, като тази на популизма. Този нюансиран анализ е съществен принос към разбирането на развитието във времето на партийните системи в българската наука.

Втората монография, представена от кандидата за целите на конкурса, е “Политическите партии: институционализация и организационно развитие” (Наука и общество). Това изследване е state of the art обзор на познанието за политическите партии и може да се използва и като учебник по темата . В рамките на 152 страници (четири глави, увод и заключение) авторът изследва съдържателните и функционални аспекти на партиите; организационните модели и типове партии; възходът на партията в управлението и формирането на партийни системи. Книгата е оригинално изследване, защото тя прокарва и интересна изследователска теза: политическата партия не е статично понятие, а е феномен, който се променя във времето и еволюира. Преходът от аристократични (парламентарни) партии към масови партии и всеобхватни партии е в общи линии добре изследван в литературата. Приносът на Любенов е, че той добавя към тази позната картина и съвременните аспекти на еволюцията на партиите, при които акцентът е повече върху дейността на партията в управлението. Популистката реакция на картелизацията на партиите също е елемент от съвременното развитие на партиите: популистката партия с нейната засилена персонализация и изпразненост от идеологическо съдържание рискува да превърне партията в “празна черупка”. Като цяло, изследването е от интерес както за навлизания в изучаването на политическите партии, така и на специалиста.

Специално внимание заслужават и студиите и статиите на Милен Любенов, с които той кандидатства за длъжността “доцент”. Няма да анализирам всеки един от тези научни текстове поотделно, а ще направя обобщение на важните теми, които те разглеждат. В студия от 2008 г. Любенов прави обстоен анализ на българската партийна система, като се фокусира върху прехода между партийната система на 90-те (организирана около различия по оценката на политическото минало и комунистическия период) и новата партийна система, в която този първоначален клийвидж не играе вече основна роля. Новият клийвидж според автора е “център-периферия”.

В студия на английски език от 2013 г. Любенов (в съавторство с проф. Георги Карасимеонов) предлагат едно case study на България в handbook за политическа промяна в Източна Европа. Това е престижна публикация, която е важна за цялостното разбиране на българския случай от международната колегия.

Третата представена студия (2020 г.) е анализ на българските конституции с фокус върху уредбата на принципите на представителната демокрация в нея. Макар и не в тясната област на партиите и партийните системи, тази публикация е ключова демонстрация на доброто разбиране на Любенов на парламентарната демокрация.

Представените статии и глави от книги също са от значим научен интерес и показват прецизността и способността на кандидата да вниква и анализира трудни проблеми.

На базата на тези бележки, както и въз основа на цялостното ми познание с академичната работа на Милен Любенов, отново заявявам безрезервната си подкрепа за кандидатурата му за длъжността “доцент”. С удоволствие призовавам и научното жури да гласува в полза на кандидата,

който със сигурност ще бъде достоен член на общността от хабилитирани преподаватели в Софийски университет.

София, август 2021 г.